

Oświadczenie złożone przez senatora Adama Szejnfelda na 16. posiedzeniu Senatu w dniu 14 października 2020 r.

Oświadczenie skierowane do prezesa Rady Ministrów Mateusza Morawieckiego

Szanowny Panie Ministrze!

Polska jest największym beneficjentem pomocy unijnej. W latach 2014–2020 Unia Europejska przeznaczyła dla naszego kraju 82,5 miliarda euro. Najważniejszym celem wykorzystania tych środków w ramach programów unijnych ma być poprawa poziomu życia mieszkańców dzięki wzrostowi gospodarczemu i wzrostowi zatrudnienia. Miały być one zainwestowane w poprawę spójności społecznej i terytorialnej kraju oraz w podnoszenie sprawności i efektywności administracji, ale co istotne, miały one zostać zainwestowane w zwiększenie konkurencyjności polskiej gospodarki, a więc także we wzrost innowacyjności.

W horyzoncie czasowym, o którym mowa, istniało wiele możliwości sfinansowania projektów o najważniejszym w nowoczesnej gospodarce charakterze, a mianowicie o charakterze innowacyjnym. Służyć temu miały m.in. następujące programy operacyjne: program Inteligentny Rozwój, program Polska Wschodnia czy 16 regionalnych programów operacyjnych.

Program operacyjny Inteligentny Rozwój to główne źródło wsparcia badań, rozwoju i innowacji. Zasadniczym jego celem było znaczące pobudzenie innowacyjności gospodarki, w szczególności wzmocnienie współpracy przedsiębiorstw z jednostkami naukowymi w celu komercjalizacji wyników prac badawczych oraz zwiększenia wartości prywatnych nakładów na badania i rozwój.

Dotacje na działania innowacyjne przewidziane są także w ramach regionalnych programów operacyjnych. Każde z województw opracowywało swój program, uwzględniając przy tym strategię rozwoju województwa. W każdym z nich zaprojektowano osie priorytetowe związane z realizacją zadań o charakterze innowacyjnym. Ponadto każde województwo określiło swoje inteligentne specjalizacje, czyli branże, które w perspektywie czasu mają wyróżnić Polskę i jej województwa na arenie międzynarodowej.

Kolejnym programem dającym możliwość pozyskania dotacji na przedsięwzięcia innowacyjne stał się program operacyjny Polska Wschodnia. Ma on charakter krajowy, ale był przeznaczony w zasadzie tylko dla 5 regionów Polski Wschodniej, tj. województw: podkarpackiego, podlaskiego, świętokrzyskiego, warmińsko-mazurskiego oraz lubelskiego. Główny cel programu to poprawa konkurencyjności i innowacyjności makroregionu Polski Wschodniej, co doprowadzić miało do przyspieszenia tempa jego wzrostu gospodarczego. Głównymi beneficjentami tej platformy miały być małe i średnie przedsiębiorstwa, gdyż to one uzyskują pomoc we wdrażaniu innowacji i prac B+R czy nowych modeli biznesowych. Wsparcie skierowane tu było także do innowacyjnych przedsiębiorstw typu start-up.

Co bardzo ważne, poza funduszami strukturalnymi zarządzanymi przez kraje członkowskie, również na poziomie unijnym istnieją programy, których celem jest podniesienie konkurencyjności europejskiej i krajowych gospodarek. Są to programy: Horyzont 2020 oraz COSME. Horyzont 2020 to program ramowy w zakresie badań naukowych oraz innowacji, który pierwszy raz w historii Unii Europejskiej zakłada przyznawanie bardzo wysokiego finansowania także dla firm sektora MŚP. COSME natomiast to program ramowy na rzecz konkurencyjności przedsiębiorstw oraz małych i średnich przedsiębiorstw. Główne elementy składowe programu to instrumenty finansowe, gwarancyjne i kapitałowe ułatwiające przedsiębiorcom dostęp do finansowania oraz działalność sieci Enterprise Europe Network świadczącej bezpłatne usługi doradcze dla przedsiębiorców.

Programy te odzwierciedlają jeden z celów Unii Europejskiej, czyli budowanie gospodarki opartej na wiedzy. Europa bowiem ciągle nadrabia zapóźnienie innowacyjne w stosunku do Stanów Zjednoczonych i Japonii. Podobnie także Polska musi nadrobić swoje zapóźnienie innowacyjne, w tym techniczne i technologiczne wobec europejskich i światowych liderów.

Mimo korzyści i możliwości, jakie daje Polsce członkostwo w Unii Europejskiej, wliczając w to bezpośrednie zastrzyki ogromnych środków finansowych, dalej w wielu kwestiach pozostajemy jako kraj w grupie „goniącej, a nie doganianej”. Tak jest i w przypadku innowacyjności. Szczególnie niepokoi fakt, że mimo napływu środków unijnych przeznaczonych konkretnie na działania mające ten poziom podnieść, zakładane cele, wydaje się, nie zostają osiągnięte.

W związku z tym chciałbym zapytać Pana Premiera, jak Pan i podlegli Panu Ministrowie oceniacie poziom, a przede wszystkim efektywność wykorzystania środków europejskich i wpływ na wzrost innowacyjności polskiej gospodarki, w tym innowacyjności firm przedsiębiorców prowadzących działalność gospodarczą w Polsce. Szczególnie chciałbym się dowiedzieć, jak wygląda poziom wykorzystania przez nas możliwości, jakie dają programy Horyzont 2020 i COSME.

Chciałbym zapytać także, jaki procentowo i kwotowo poziom PKB przeznaczany jest obecnie na badania i rozwój, w tym: ile środków na ten cel pochodzi ze środków: a) Unii Europejskiej, b) budżetu państwa, c) sektora prywatnego.

Pragnę dowiedzieć się również, czy Pana rząd planuje wprowadzić jakieś nowe instrumenty wsparcia rozwoju innowacyjności w Polsce. A jeśli planuje wprowadzić, to jakie, w jakich dziedzinach, sektorach i branżach, na jakich zasadach oraz z jakim finansowaniem?

Z wyrazami szacunku
Adam Szejnfeld